

ЗАХИСТ І КАРАНТИН РОСЛИН У ХХІ СТОЛІТТІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

II Міжнародна науково-практична конференція, присвячена ювілейним датам від дня народження видатних вчених-ентомологів докторів біологічних наук, професорів О.О. Мігуліна та О.В. Захаренка

19-20 жовтня 2023 р.

ХАРКІВ

Міністерство освіти і науки України
Державний біотехнологічний університет
Український науково-дослідний інститут лісового господарства
та агролісомеліорації ім. Г. М. Висоцького
Інститут захисту рослин НААН
Українське ентомологічне товариство
Рада молодих вчених при Харківській обласній державній адміністрації
Czech University of Life Sciences (Чехія)
The Research Institute of Organic Agriculture (Швейцарія)
Monterey County Department of Agriculture (США)
ТОВ «Сингента»
ТОВ «БАСФ»
ТОВ «Екзогеніка»

ЗАХИСТ І КАРАНТИН РОСЛИН У ХХІ СТОЛІТТІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ

*II Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої ювілейним
датам від дня народження видатних вчених-ентомологів
докторів біологічних наук, професорів О. О. Мігуліна та О. В. Захаренка*

19–20 жовтня 2023 р.

Харків – 2023

УДК 632:631:92

*Схвалено до друку Вченою радою факультету агрономії та захисту рослин
Державного біотехнологічного університету (протокол № 1 від 25.09.2023 р.).*

Редакційна колегія: О. В. Романов, С. В. Станкевич, І. П. Леженіна,
В. Л. Мешкова, І. В. Забродіна, В. П. Туренко, Л. В. Жукова

Захист і карантин рослин у ХХІ столітті: проблеми і перспективи.
Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої ювілейним датам від дня народження видатних вчених-ентомологів докторів біологічних наук, професорів О. О. Мігуліна та О. В. Захаренка (м. Харків, ДБТУ, 19–20 жовтня 2023 р.). – Житомир: Видавництво «Рута». – 184 с.

ISBN 978-617-581-597-7

Висвітлені результати досліджень провідних та молодих учених, аспірантів, магістрів та бакалаврів у галузях сільськогосподарської і лісової ентомології, фітопатології, карантину та біологічного захисту рослин, сільськогосподарської екології. Розглянуті сучасні проблеми захисту рослин від шкідливих організмів.

Розраховано на наукових працівників, викладачів і студентів біологічних та сільськогосподарських спеціальностей.

УДК 632:631:92

ISBN 978-617-581-597-7

© Державний біотехнологічний
університет, 2023
© Дизайн обкладинки
І. П. Леженіна, 2023

ЗМІСТ

Станкевич С. В. Олексій Олексійович Мігулін – видатний український зоолог.....	9
Леженіна І. П. Олександр Всеволодович Захаренко – ентомолог, видатний охоронець природи.....	12
Бакуменко О.М., Мартіян К.Ю., Гаврилін В.В., Ляшенко Д.С. Ефективність хімічних та біологічних препаратів проти основних хвороб соняшника.....	14
Богдан В. А., Жукова Л. В., Безпалько В. В. Шкідливість основних хвороб кукурудзи в умовах виробництва.....	18
Борзих О. І., Круть М. В. Екологічно безпечний захист плодово-ягідних культур та винограду в Україні: інноваційні розробки.....	22
Бурдуланюк А. О. Динаміка поширення <i>Diabrotica virgifera</i> Le Conte та контроль його чисельності в Україні.....	26
Васильєва Ю. В., Харченко Д. С., Основні шкідники яблуні у промислових насадженнях.....	29
Воробей А. Д., Батуркін Д. О., Давиденко К. В., Мешкова В. Л. Короїди та їхні хижачки у феромонних пастках різного типу	31
Воробей Є. В., Давиденко К. В., Мешкова В.Л. Поширеність дереворуйнівних грибів у листяних насадженнях філії «Жовтневе лісове господарство».....	34
Ганущак О. М., Жукова Л. В. Вплив умов вирощування на ураженість пшениці озимої плямистостями листя.....	37

Горновська С. В., Городецький О. С. Аналіз заселення західним кукурудзяним жуком (<i>Diabrotica virgifera virgifera</i> LeConte, 1858) Київської області.....	41
Горобець А. О. Шкідники сходів насінників сидеральних культур у 2023 р. в ТОВ «Харківське насіння» Харківської області.....	44
Горяїнова В. В., Бікаєв А. М., Кателін Є. Є. Захист огірків від основних хвороб у закритому ґрунті.....	45
Горяїнова А. М., Жукова Л. В., Горяїнова В. В. Плямистості суниці та обмеження їх розвитку в умовах ФООП «Чепуріна».....	49
Горяїнов О. М., Станкевич С. В., Біоінсектицидний захист томатів у закритому ґрунті від основних шкідників.....	52
Деменко В. М., Ємець О. М., Півторайко В. В. Карантинний стан Сумської області.....	55
Ємець О. М., Деменко В. М., Півторайко В. В. Клінінговий ефект деяких сільськогосподарських рослин щодо <i>Globodera rostochiensis</i>	57
Жуков О. С. Шкідливість основних хвороб ріпаку озимого.....	61
Забродіна І. В., Дикань О. В. Основні шкідники плодових культур.....	65
Занков В. Д., Станкевич С. В., Лоскот М. М. Ентомофаги лускокрилих шкідників олійних капустианих культур.....	70
Кириченко І. М., Батова О. М. Характеристика різних типів кореневих гнилей за симптомами ураження.....	73
Коваленко А. С. Імунологічна оцінка колекційних зразків пшениці ярої за стійкістю до септоріозу.....	76

Коленко І. В., Пільгуй К. В., Ровчак Р. В., Горяїнова В. В.	
Основні хвороби листя пшениці ярої.....	80
Коломієць Ю. О., Станкевич С. В.	
Хвороби американського білого метелика (<i>Huphantria cunea</i> Drury.).....	83
Кошеляєва Я. В., Іванов С. О.	
Типи пошкодження комахами листя берези повислої <i>Betula pendula</i> Roth. у дендропарку ДБТУ.....	87
Леженіна І. П., Коцур В. О., Рондик Є. С.	
Незара зелена (<i>Nezara viridula</i>), або зелений овочевий клоп – адвентивний вид в Україні.....	90
Малина Г. В.	
Оцінка стійкості гібридів ріпаку озимого до борошнистої роси в умовах Лівобережного Лісостепу України.....	93
Матвієнко В. М., Станкевич С. В.	
Шкідливість совки бавовникової в Україні та світі.....	94
Мациборко К. В.	
Амброзія багаторічна (<i>Ambrosia psilostachya</i> D.C.), поширення, фітосанітарний ризик для Європи і України.....	96
Мєшкова В. Л., Байдик Г. В., Котенко М. Ю.	
Тополевий листоїд <i>Chrysomela populi</i> Linnaeus, 1758 (Coleoptera, Chrysomelidae) в урбоценозах м. Харкова	99
Мєшкова В. Л., Жупінська К. Ю., Хищенко Н. Л.	
Заходи щодо зменшення пошкодження рослин роду <i>Populus</i> L. стовбуровими комахами.....	103
Носков О. С., Горяїнова В. В.	
Мікози томатів у закритому ґрунті.....	106
Панченко Т. П., Черв'якова Л. М., Цуркан О. В.	
Контроль діючої речовини препарату 30 В за аналітичними та екотоксикологічними критеріями.....	109

Петров С. П., Горяінова В. В. Найпоширеніші хвороби сої.....	112
Писаренко В. М., Піщаленко М. А., Логвиненко В. В. Захист рослин від шкідливих організмів за органічного землеробства.....	115
Півторайко В. В., Деменко В. М., Ємець О. М. Трофічна структура ентомокомплексу травостою конопляного поля у Лівобережному Лісостепу України.....	118
Положенець В. М., Л. В. Немерицька, Журавська І. А., Станкевич С. В. Скринінг сортів картоплі на стійкість до хвороб під час зберігання врожаю.....	120
Поспєлова Г. Д., Коваленко Н. П., Нечипоренко Н. І. Ваточник сирійський як інвазійний вид в агроценозах України.....	123
Пустирьов Є. О. До видового складу сисних шкідників зернових культур.....	127
Рисенко М. М. Особливості розвитку клопів роду <i>Lygus</i> Hahn, 1833 (Hemiptera: Heteroptera: Miridae) на соняшнику.....	130
Ронкін В. І., Савченко Г. О., Полчанінова Н. Ю. Степові балки як осередок біорізноманіття в агроландшафті Східного Лісостепу України.....	133
Рустамов А. Розповсюдження лускокрилих родини Noctuidae у НПП «Гомільшанські ліси».....	136
Середа В. А. Квасолевий зерноїд <i>Acanthoscelides obtectus</i> (Say, 1831) (Coleoptera: Chrysomelidae: Bruchinae) на бобових культурах родів <i>Phaseolus</i> та <i>Vigna</i>	137

Досліджена територія знаходилася під російською окупацією, частина її і досі потерпає від постійних обстрілів. Першочерговим завданням післявоєнного часу буде оцінка шкоди довкіллю, з'ясування ступеня збереженості екосистем, постійний моніторинг їхньої біоти і розробка засобів відновлення. Для забезпечення виконання цієї задачі ми пропонуємо створення Національного природного парку «Східний степ», обґрунтування якого було розроблено наприкінці 2021 року.

УДК 595.78

А. Рустапов²¹, магістр

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди*

РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЛУСКОКРИЛИХ РОДИНИ NOCTUIDAE У НПП «ГОМІЛЬШАНСЬКІ ЛІСИ»

Родина совки Noctuidae, одна з найчисельніших з ряду Lepidoptera. Загальна кількість видів вказаних для території України сягає близько 650. що становить 253 родів та 21 підродині. Фауна совок Харківській області досить багата і налічує близько 340 видів із 19 підродин.

Деякі види совок спричиняють спалахи масового розмноження, чим значно шкодять рослинності. Це наприклад *Agrotis segetum* Den. & Schiff., *Xestia c-nigrum* L. *Mamestra brassica* L., *Autographa gamma* L. Ще одним вагомим аспектом, що вимагає постійної уваги є види, чисельність яких постійно скорочується і вони на цей час занесені до Червоної Книги України. В Україні трапляються 14 таких видів, серед них 5 – в Харківській області – *Catocala dilecta* Hüb., *Catocala sponsa* L. *Catocala fraxini* L., *Cucullia magnifica* Fr., *Staurophora celsia* L. Ці види є рідкісними і потребують охорони, бо вони являються необхідною функціональною одиницею екосистеми. Наукова та практична значущість родини обумовили актуальність нашого дослідження.

Метою роботи було вивчення особливостей екології, біології та розповсюдження лускокрилих родини Noctuidae (Lepidoptera) Змієвського району, Харківської області. Дослідження проводилися протягом 2020–2021 рр. в районі біостанції Педагогічного

---

²¹ Науковий керівник – д-р біол. наук, професор Т. Ю. Маркіна

університету (с. Гайдари, Змієвського району, Харківської області). Для збору представників родини Noctuidae використовували стандартний лов на світлові пастки.

В результаті проведених досліджень протягом травня – червня 2020–2021 рр. в районі біостанції педагогічного університету (с. Гайдари Змієвського району Харківської області), нами було відмічено 63 види метеликів досліджуваної родини, що належать до 38 родів та 9 підродин.

Аналіз біотопічного розповсюдження показав що 9 % – 5 видів – еврибіонти. Найбільша кількість совок належить до лісового біотопу, це 33 види, що складають 52 %. Досліджені лісові стації представлено сухою та свіжою кленово-липовою дібровою у віці від 40 до 120 років, що значно впливає на видовий склад метеликів. Визначені види живляться як листям дерев, так і трав'янистою рослинністю.

На узліссі листяного лісу зареєстровано 28 видів що складає 24 % – 11 видів з яких відмічено в широколистяному лісі. Більшість зареєстрованих тут видів є шкідниками лісного господарства. Найбільш типові види підродин Heliiothinae, Noctuinae.

Фауна совок саду представлена 17 видами – 33 % від загальної кількості зареєстрованих совок. В цю цифру входять більшість шкідників *Acronicta tridens* Den. & Schiff., *Acronicta leporine* L. (Acronictinae), *Autographa gamma* L. (Plusiinae), *Antitype chi* L. (Ipimorphinae), *Agrotis exclamationis* L., *Xestia rhomboidea* Esp. (Noctuinae). Найбільш типові види для цього біотопу належать до підродини Hadeninae.

Аналіз видового різноманіття представників родини показав наявність на дослідженій території найбільш розповсюджених видів.

УДК 632.76[*Acanthoscelides obtectus*]:635.65

В. А. Серeda, аспірант²²

Державний біотехнологічний університет

КВАСОЛЕВИЙ ЗЕРНОЇД *ACANTHOSCELIDES OBTECTUS* (SAY, 1831) (COLEOPTERA: CHRYSOMELIDAE: BRUCHINAE) НА БОБОВИХ КУЛЬТУРАХ РОДІВ *PHASEOLUS* ТА *VIGNA*

Бобові родів *Phaseolus* та *Vigna* є перспективними нішевими культурами в Україні. Вони належать до високобілкових харчових

---

²² Науковий керівник – І. П. Леженіна, канд. біол. наук, доцент